

EU-Orientering

LO-Kontoret i Bruxelles

nr. 3 - 8 .maj 2003

EFS skifter leder

Efter 12 år som generalsekretær for den Europæiske Faglige Sammenslutning, EFS, siger den 66-årige italiener Emilio Gabaglio stop og overlader roret til topmanden i den britiske fagbevægelse, John Monks

Ikke mange uden for snævre, faglige kredse kendte den europæiske faglige sammenslutning, EFS, da Emilio Gabaglio blev valgt til generalsekretær på sammenslutningens kongres i Luxembourg i maj 1991. Færre kendte den italienske økonom fra den kristelige, italienske landsorganisation CISL.

Spørg i dag langt ud i de faglige kredse, i hele EU-systemet og langt ud i det politiske Europa og blandt arbejdsgivere, så er både Gabaglio og EFS kendte navne.

Det er således et helt andet EFS, der fra den 26. maj holder kongres i Prag, end da Emilio Gabaglio blev valgt. På de 12 år er EFS vokset fra at være en mere eller mindre faglig selskabelig diskussionsklub til at være en faglig organisation, der indgår aftaler med modpolen på arbejdsgiversiden og sidder med ved bordet, når Europas fremtid diskuteres.

Emilio Gabaglio tager dog ikke æren for den udvikling. Tiden arbejdede med ham, og han understreger, at selve håbet om at blive en rigtig faglig organisation lå i EFS's tanker allerede, da organisationen blev grundlagt i 1973.

- Helt fra starten så EFS frem til, at Europa opbyggede et egentligt system for arbejdsmarkedet og fik kontakt med arbejdsgiverne, siger Emilio Gabaglio.

Selv ser han den tidligere formand for EU-Kommissionen, Jacques Delors, som den, der gav startskuddet til udviklingen. Da Delors blev formand i 1985, ønskede han, at det europæiske fællesskab udviklede sig, og at den sociale dialog mellem arbejdsmarkedets parter blev en del af udviklingen.

- Men vi producerede mest papirer og rapporter, siger Emilio Gabaglio.

Da han fik tag i tøjlerne, gik han nye veje. De gik både over arbejdsgiverne, Kommissionen og politikerne, og de resulterede i et forlig om, at arbejdsmarkedets parter kunne indgå aftaler, der blev til EU-regler.

Aftalen kom med som en protokol i Maastricht-traktaten og siden som en del af Amsterdam-traktaten. Den har ført til tre aftaler, der sikrer forældreorlov, lige forhold mellem fuldtidsansatte og deltidsansatte og beskyttelse af ansatte på kontrakter. De er alle blevet til EU-regler.

Siden har parterne indgået en aftale om telearbejde uden om EU-systemet. Den udvikling er den afgående generalsekretær tilfreds med.

- EFS er blevet modnet. Vi har fået mekanismer, så vi kan indgå aftaler, og nu skal vi sprede mekanismen også ud til brancherne, siger John Monks.

fortsættes

Europas fremtid

Han ser også med tilfredshed på, at EFS er med på det konvent, som forbereder Europas fremtid med en ny forfatningstraktat. Sammen med arbejdsgiverne er fagbevægelsen observatør.

- Og i et forum, hvor der ikke stemmes, spiller det ingen rolle, at vi kun er observatører, så længe vi har taleret. At vi er med viser, at man respekterer parterne på arbejdsmarkedet, siger Emilio Gabaglio.

Men dermed er tilfredsheden også slut. For nok har parterne mange venner blandt medlemmerne af konventet, men ledelsen i præsidiet har ikke lyttet til dem med de første udspil til paragraffer i en forfatningstraktat. Parterne vil have sikret deres særlige rolle helt fra protokollen i Maastricht-traktaten, men foreløbig er der ikke papir på det.

- Nu er det endelige forslag ikke kommet, så det er for tidligt at sige, hvad det endelige resultat bliver. Vi ser, at mange også fra de nye lande støtter vore krav, så der kan ske meget endnu. Men det skal også være nu, siger Emilio Gabaglio.

Socialdemokrater bedst i opposition

Han beklager, at konventet og EU-systemet for tiden er så optaget af udenrigs- og sikkerhedspolitik, at andre spørgsmål viger tilbage. Og han vil hellere diskutere politisk indhold end om, hvordan EU's institutioner skal se ud.

EFS søger støtte til, at det sociale får en lige så fremtrædende plads i EU-samarbejdet som det økonomiske. Borgerne skal have både økonomiske og sociale rettigheder. I sådanne spørgsmål har Emilio Gabaglio været tæt på Kommissionen, som han ser som de små landes og de almindelige borgeres beskytter. Derfor frygter han personligt, at Kommissionen mister

magt, og nationalstaterne og ikke mindst de store lande styrker deres positioner i et nyt Europa.

Det kan naturligvis også øge interessen for, at parterne på arbejdsmarkedet styrker deres samarbejde og selv indgår flere aftaler. Men Emilio Gabaglio frygter, at arbejdsgiverne mangler entusiasmen, hvis ikke Kommissionen tager fronten med lovgivning, hvis parterne blot sidder med foldene hænder og ikke indgår aftaler.

Hidtil har Europa-Parlamentet ofte været tæt på fagbevægelsens holdninger. Men de politiske vinde fra højre har også ramt parlamentet, der ikke er helt så lydthørt som tidligere.

- Alligevel kan vi ikke blot holde os tilbage fra det politiske samarbejde og satse på aftaler. Vi må bruge begge veje. Og vi må nu samarbejde med flere politiske grupper. Vi ved, at socialdemokrater er bedst i opposition. Der har de mere markante holdninger. Men vi har også venner blandt de borgerlige og de grønne, ja endog liberale. Vi må samarbejde med alle nu. Vi må også være pragmatiske, siger Emilio Gabaglio.

Han ser med lidt vemod på, at samarbejdet nu bliver uden ham. Men han er sikker på, at efterfølgeren, den britiske TUC-leder John Monks, følger i samme spor. For Monks må også have erfaring med, at der skal et bredt samarbejde til, og at man ikke bare kan lægge sig op af et såkaldt arbejderparti.

Globaliseringen og udvidelsen er den største udfordring

Europa må afvise den amerikanske vel og styrke sin egen, siger EFS's kommende leder, John Monks

Fra en ilter italiener med store armbevægelser og fagter til en robust, jordbunden britisk fagforeningsleder med rødderne dybt forgrenet i de den britiske arbejdermuld.

Det er det skifte i den europæiske faglige sammenslutning, EFS, der tegner sig efter EFS-kongressen i Prag om to uger. Mens den italienske generalsekretæren Emilio Gabaglio taler fire sprog og alle med sit kropssprog, så holder John Monks sig til sit brede engelske, så ingen er i tvivl om, hvor han kommer fra.

Det er også brede rammer, han giver som grunden til, at han som den første leder af en virkelig stor national fagbevægelse med over 7 millioner medlemmer tager springet en europæisk med over 60 millioner medlemmer i over 70 faglige organisationer i 34 europæiske lande.

Udvidelsen og globaliseringen er de store udfordringer, der får den 58-årige John Monks til at tage springet fra London til Bruxelles. I begge spørgsmål må fagbevægelserne stå sammen og gå imod den ny politik, som breder sig fra USA og er et angreb på den traditionelle europæiske model for velfærd.

Den enkelte stat kan ikke hamle op mod den bevægelse, der er sat i gang. Den enkelte fagbevægelse kan heller ikke.

- I 20 år har den amerikanske konservatisme været herskende i forretningsverdenen. Der er ikke noget nyt, der er kommet med den ny præsident Bush. Vi ser, at markedet skal løse flere og flere områder. Det betyder deregulering, privatisering,

liberalisering. Hensyn til aktionærene går forud for alt andet, siger John Monks.

Offentlig service

Dermed ikke sagt, at alt skal være som før. Selv visse af de britiske liberaliseringer ser John Monks som fornuftige. Selv betaler han for strøm til et fransk firma. Men Storbritannien kan på andre områder vise mønstereksempler på, hvor galt det går, hvis regeringer blot privatiserer i blinde. De frie marked for togdrift er det værste eksempel.

- Og der er områder, hvor vi ikke ønsker privatiseringer. Sundhed er noget af det, der helt klart ikke må privatiseres. Vi ønsker ikke, at service på en række områder er afhængig af, hvad aktionærer får ud af deres investeringer, siger John Monks.

TUC kæmpede i lang tid for at få en minimumsløn i Storbritannien. Den er en af de få succeser under Blair-regeringen. John Monks taler ikke om en tilsvarende minimumsløn i EU. men han ønsker, at der er sikkerhedsniveauer i landene, og at der er minimumsstandarder for arbejdsforhold. Og de skal følges også af de nye lande.

Derfor ligger der en opgave for fagbevægelsen i at støtte de nationale fagbevægelser, så regler bliver fulgt.

John Monks er også klar over, at den nye opgave for fagbevægelsen bliver at få fat i de unge og ansatte i nye erhverv. Da han forlod skolen, fik halvdelen af klassen arbejde på i industrien eller som arbejdere andre steder.

fortsættes

Da mine børn forlod skolen, var der ikke en eneste, der gik direkte ud på en arbejdsplads. Forholdene har ændret sig. Det må vi indrette os på, siger John Monks.

Indflydelse til ansatte

Han erkender også, at ansatte i dag løser flere problemer selv uden om fagbevægelsen, og at virksomhederne ofte søger at få et bedre forhold til de ansatte og omgivelserne. Men han hopper ikke på ideen om, at man dermed bare skal lægge samarbejdet ud til virksomhederne. Talen om virksomhedernes sociale ansvar er pæn, men klinger hult i John Monks ører.

- Det er noget, virksomhederne selv

finder på. At de ikke ønsker indblanding, men nok selv skal opføre sig pænt, skabe et godt miljø, gode arbejdsforhold, hjælpe socialt og give penge til en koncert med et symfoniorkester. Vi ønsker indflydelse til de ansatte. Vi skal være forsigtige med dette med virksomhedernes eget sociale ansvar, siger John Monks.

TUC-lederen er den eneste kandidat til posten som ny generalsekretær i EFS. Men efter det ventede valg i Prag, fortsætter John Monks i TUC frem til oktober efter TUC's kongres, hvor det egentlige skifte finder sted.

EU-Kommissionen går for langt

Det er utidig indblanding, når EU-Kommissionen kommer med henstillinger om løn, mener kommende vicegeneralsekretær i EFS Maria Helena André

EU-Kommissionen går for vidt med sine henstillinger til EU-landenes regeringer om at føre en ansvarlig, økonomisk politik. I de nye økonomiske retningslinjer skriver Kommissionen lige ud, at lønudviklingen bør forblive moderat i landene, og at regeringerne bør sikre, at de faktiske lønstigninger står i forhold til stabile priser og udviklingen i produktiviteten.

- Det er tvivlsomt, om Kommissionen har beføjelser til at bevæge sig ind på det område. I hvert fald er det uhørt, at den blander sig uden at have inddraget arbejdsmarkedets parter. Det her er stof for parterne, siger faglig sekretær i EFS Maria Helena André.

Hun er indstillet til den ene post som

vicegeneralsekretær i EFS. Da der kun er to navne til de to poster, er hun så godt som sikker på at kunne skifte sin titel ud på visitkortet efter kongressen i Prag. Hun er samtidig den eneste fra det gamle sekretariat, der fortsætter i den faglige sammenslutning, så portugiseren står for kontinuiteten.

Maria Helena André har arbejdet med beskæftigelse og social samhørighed. Det er erfaringerne fra det arbejde, der får hende til at råbe vagt i gevær, efter EU-Kommissionen spiller ud med retningslinjer for både beskæftigelsen og økonomien på samme tid

Ikke fordi der er noget i vejen med koordineringen. Den er vedtaget på EU-topmøder, og arbejdsmarkedets parter

fortsættes

støttede den på det sociale topmøde i marts. Men Kommissionens generaldirektoratet for økonomi bevæger sig langt ind på det felt, der normalt hører til generaldirektoratet for beskæftigelse og sociale spørgsmål, og går helt ned i både løn- og socialpolitikken.

Arbejdsmarkedets parter er med i en makroøkonomisk dialog med både Kommissionen og Den Europæiske Centralbank. Her er sådanne spørgsmål ikke diskuteret. Det burde den, inden Kommissionen kom med sine henstillinger.

Helt galt er det, når Kommissionen taler om, at de kollektive aftalesystemer ikke bør sikre, at lønnen til lavtuddannede og lønudgifterne i fattige egne ikke følger med de højtuddannedes og rige egne, men skal afspejle produktiviteten. Sådanne henstillinger ser Maria Helena André som kart udtryk for, at Kommissionen ønsker større forskel mellem rige og fattige.

- Vi mødes i dialogen til uformelle møder, men har ikke hørt om sådanne henstillinger. Og hvad er det egentlig, arbejdsmarkedets parter har gjort de senere år? De har indgået aftaler, der betyder moderate lønstigninger. Hvorfor er fagbevægelserne gået med til det? Især, fordi de har fået løfter om vækst og job. Vi har givet, men vi har ikke set noget til væksten og jobbene,

siger Maria Helena André.

Tværtimod er væksten helt i bund. Og for første gang siden 1994 bliver der flere ledige i EU-landene. 1,4 millioner skønnes det i de 15 lande.

Løsningen på det er efter hendes og EFS's mening ikke bare at afskaffe på arbejdsmarkedet, skabe større fleksibilitet og ramme den tryghed, ansatte stadig har.

Derfor frygter hun, at de økonomiske betragtninger vinder over de mere rene arbejdsmarkedspolitiske, som generaldirektoratet for beskæftigelse arbejder med.

Generaldirektoratets retningslinjerne for beskæftigelse strammer op de hidtidige retningslinjer, så de unge skal hurtigere ind på arbejdsmarkedet, langtidsledige skal hurtigere aktiveres og der skal sættes ind, så de ældre har mulighed for at blive på arbejdsmarkedet.

Ældreproblemet er ømtåleligt. Den franske fagbevægelse mobiliserer mod ændringer af de franske pensioner, og også i andre lande er regeringer i gang med overvejelser.

- Vi anerkender også problemet med, at der bliver flere ældre og færre til at betale deres pensioner. Men det må være sådan, at ændringer af pensionsforhold sker gennem forhandlinger og ikke bare love. Arbejdsmarkedets parter må med, siger Maria Helena André.

Lang vej til fælles overenskomster i EU

Koordinering af forhandlinger af overenskomster begynder i det små – den sociale dialog er begyndelsen, mener kommende vicegeneralsekretær i EFS, Reiner Hoffmann

Glem alt om store, europæiske overenskomstforhandlinger mellem europæiske arbejdsgivere og lønmodtagere. Men styrk dialogen mellem parterne. Få virkelig gang i det praktiske arbejde i de europæiske samarbejdsudvalg.

Det er holdningen hos direktør i den europæiske fagbevægelses forskningsinstitut, ETUI, Reiner Hoffmann, der ventes at blive vicegeneralsekretær i EFS efter kongressen i Prag om to uger.

ETUI følger lønudviklingen og forhandlingerne om lønningerne i hele EU. De første spæde forsøg på at koordinere overenskomstforhandlinger er indledt både mellem landes fagbevægelser og regionalt. Men det er en langsomt start. Og det er ikke noget, der fører til fælles overenskomster.

Forholdene på arbejdsmarkedene er for forskellige, mener Reiner Hoffmann. Lønforhandlingerne er forskellige. Og de ansatte får vidt forskellige lønninger selv i de gamle EU-lande, og forskellen bliver endnu større med de kommende EU-lande. Når gennemsnitslønnen i Luxembourg er 3.000 euro om måneden og kun 1.500 i Spanien, så ligger fælles overenskomster ikke lige for. Og med blot 500 euro i Bulgarien, så bliver tanken endnu mere fjern.

- Det varer mange, mange år. Men vi er nødt til at diskutere, hvilke krav vi stiller, så vi undgår løndumping i kamp for job, siger Reiner Hoffmann.

Debatten har kørt i de europæiske faglige brancheorganisationer og i EFS. Målet er, at ingen går med til

overenskomster, hvor lønstigningerne er under udviklingen i priserne, og at de ansatte også henter stigningen i produktiviteten hjem.

Flere samarbejdsudvalg

Østlandene er mål for en række investeringer. Bilfabrikkerne bygger nye, moderne fabrikker. VW har fået en pris for sin afdeling i Slovakiet. De slovakiske fagforeninger er tilfredse med fabrikken. Men stadig hører slovakkerne til de lavtlønnede bilkoncernen.

- Nu investerer VW og andre ikke blot, fordi der er lave lønninger, men især for at få adgang til nye markeder. Eksemplerne viser imidlertid, at det er vigtigt at få en dialog inden for koncernen og inden for brancher. Derfor bliver de europæiske samarbejdsudvalg mere og mere afgørende, siger Reiner Hoffmann.

Omkring 650 europæiske koncerner har i dag et europæisk samarbejdsudvalg, ESU, hvor ansatte fra fabrikker i EU-landene mødes. Men ansatte i dobbelt så mange koncerner kan kræve, at deres firma opretter et ESU efter reglerne i et EU-direktiv. Efter udvidelsen med nye lande bliver endnu 500 virksomheder omfattet af direktivet.

- Det bliver den store udfordring at få ESU'er op at stå i de virksomheder, der ikke har det i dag. Og det bliver især en stor opgave i de nye lande, siger Reiner Hoffmann.

Et godt ESU kan efter hans opfattelse hindre, at de ansatte bliver spillet ud mod hinanden, men lægger nogle spilleregler for, hvordan de undgår det.

Og udvalgene kan stille fælles krav over for topledelsen, der på længere sigt kan føre til den egentlige dialog og aftaler.

Brancherne og de europæiske brancheorganisationer får her også en rolle at spille. Der er oprettet over 25 såkaldte komiteer for dialog inden for sektorer, men store brancher er stadig sorte pletter, fordi arbejdsgivernes organisationer er svage eller modvillige. Men også den europæiske fagbevægelses svaghed er efter den kommende vicegeneralsekretærs mening med mellemrum klare. Svagheden er intern uenighed og mangel på fælles linje europæisk og nationalt.

- Er vi ikke enige internt, får det

selvfølgelig betydning for vore krav og prioriteter. Og presser medlemsorganisationen ikke på over for de nationale myndigheder, så får vi ikke meget ud af det europæiske, siger Reiner Hoffmann.

Han håber, at den sociale dialog styrkes i de kommende år og afviser kritik fra politikere, arbejdsgivere og Kommissionen om, at fagbevægelsen er konservativ og bare vil bevare job og forhold, som de er uden at tænke på de ledige.

- Vi skal skabe job og redde job. Men vi er netop parate til forandring og skabe de gode job. Vi er parate til at forhandle om forandring, men netop forhandle, siger Reiner Hoffmann.

Helle Thorning: Stå fast om A- og B-aktier

Regeringen må ikke opgave slaget om de danske A- og B-aktier. Tværtimod gælder det nu om at stå fast på, at A-aktier stadig kan tælle mere end B-aktier, når virksomheder er truet af opkøb.

Det mener det danske medlem af Europa-Parlamentet, Helle Thorning-Schmidt, S, efter et udvalg i parlamentet vedtog, at der ikke skal være noget forbud mod A- og B-aktier. Den særlige opdeling af aktier er almindelig i Norden og sikrer i en række tilfælde, at virksomheder ikke bliver købt op, fordi A-aktierne tæller mere og ikke er frit tilgængelige.

- Nu gælder det om at få de samme holdninger igennem i andre udvalg og endelig i parlamentets samlede afstemning. Jeg mener, vi har en god sag, så derfor opfordrer jeg regeringen til ikke at opgive på forhånd, selv om de nordiske synspunkter er trængt blandt ministrene i EU-landene, siger Helle Thorning-Schmidt.

Parlamentet og ministrene skal være

enige om regler for virksomhedsopkøb. For to år siden afviste parlamentet et kompromis, og EU måtte starte forfra med arbejdet på regler.

For to år siden gjaldt striden især beskyttelse af de ansatte mod opkøb. I dag er der bred enighed om regler for øget information og høring af de ansatte, og at virksomhederne skal fortælle, hvad en overtagelse betyder for beskæftigelsen og arbejdsforhold. Imidlertid vil en række lande nu af med alle de begrænsninger, som lande lægger i vejen for opkøb af virksomheder. Her er begrænsninger af stemmer for visse aktityper kommet i fokus.

- Men det er altså ikke sådan, at danske virksomheder er beskyttet mod opkøb. Det sker lige så hyppigt her som i andre lande. Derfor mener jeg, vi har en god sag. Der er ikke nogen grund til, at EU griber ind i de her forhold, siger Helle Thorning-Schmidt.

Efter EU-Orienterings oplysninger arbejder det græske EU-formandskab på at finde en løsning på problemerne, som ikke kun er nordiske. En af løsningerne er en såkaldt bedstefarløsning, hvor selskaber, der allerede har A- og B-aktier får lov at beholde ordningen, men nye ikke kan skelne mellem aktietyperne.

Borgerlige styrket i Europa-Parlamentet

10 kommende EU-lande tog. maj forskud på medlemskabet og indtager nu 162 pladser i Europa-Parlamentet. De styrker især den borgerlige fløj. De kristelige og konservative i Det Europæiske Folkeparti, PPE, får hele 69 nye medlemmer og øger med nu 301 medlemmer af parlamentet afstanden ned til socialisterne.

PPE-gruppen har flere medlemmer end den socialistiske gruppe og liberale gruppe tilsammen. De nye medlemmer er endnu kun observatører i parlamentet

EU-Orientering udgives af LO-Kontoret i Bruxelles.
Adresse: LO-DK-office, Bld. du Roi Albert II, 5/24
B-1210 Bruxelles. tel. 00-32-2-2040690 - fax: 00-32-2-2035657
Redaktion: Peder Munch